

OPASTAVA YHTEISÖ

Marraskuu 2018 – Lokakuu 2020

OPASTAVA YHTEISÖ HANKKEEN LOPPURAPORTTI

RAPORTIN LAATIJA:

MIIA TIILIKAINEN, PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

HANKKEEN HALLINNOIJA:

ESKOLAN KYLÄYHDISTYS RY

OPASTAVA YHTEISÖ -HANKE,

HANKKEEN NUMERO 60078

Sisällys

Hankkeen kuvaus	3
Tavoitteet	3
Toimenpiteet	4
Kansainvälisiä ulottuvuuksia	4
Kyläpalveluiden opastuskeskus	6
Koulukokeilu	7
Majoituspalvelut	7
Koronaviruksen aiheuttama poikkeusaika	8
Aikataulu ja resurssit	8
Organisaatio ja yhteistyökumppanit	8
Kustannukset ja rahoitus	9
Hankkeen etenemisen tarkkailu	9
Tulokset ja vaikutukset	10
Esitykset jatkotoimenpiteiksi	11
Yhteenveto	11
Allekirjoittajat ja päiväys	12

Kannessa:

Tsurun yliopiston opiskelija opettaa projektipäällikölle origamikurjen taittelua Eskola-talolla järjestetyssä japanilaisessa illassa syyskuussa 2019. Kuva: Leena Hautamäki

Hankkeen kuvaus

Opastava Yhteisö -hanke jatkoi Palveleva Yhteisö -hankkeessa aloitettua työtä. Sen tarkoitus oli kehittää Eskolan kylässä sijaitsevaa kyläpalveluiden opastuskeskusta siten, että se voisi tehokkaasti palvella kyläpalveluiden kehittäjiä ja tutkijoita. Opastava Yhteisö -hanke jatkokehitti Eskolan kyläpalveluita selvittäen uusien palveluiden tarpeita ja toimintaedellytyksiä. Se myös avusti mahdollisten uusien palveluiden käynnistämiseksi paitsi kyläpalveluiden opastuskeskuksen osalta, myös kylän monipalvelukeskuksessa sekä muualla kylässä. Hankkeen avulla myös tehostettiin kylän olemassa olevien ja tulevien uusien palveluiden välistä yhteistyötä.

Hanketta hallinnoi Eskolan Kyläyhdistys ry, joka on profiloitunut kylän kehittämisen koordinaattorina ja kylän virallisena edustajana. Tiivistä yhteistyötä tehtiin Eskolan Kyläpalvelu Oy:n kanssa, joka on kylän yleishyödyllinen yritystyökalu. Lisäksi oltiin yhteistyössä mm. kylän muiden yhdistysten, maakunnallisen kyläyhdistyksen Keskipohjalaiset Kylät ry:n, Suomen Kylät ry:n sekä eri hankkeiden kanssa.

Hanke suunniteltiin alun perin kaksivuotiseksi, mutta rahoituspäätös saatiin hankehakemuksesta poiketen yhdelle vuodelle toisen vuoden optiolla. Toiselle vuodelle rahoitusta saatiin 50 % haetusta.

Tavoitteet

Opastava Yhteisö -hankkeen tavoitteena oli luoda ruohonjuuritason kyliä, tutkijoita, päättäjiä ja muita kyläpalveluista kiinnostuneita tahoja yhdistävä keskus, jossa esitellään Eskolan hyväksi havaittuja kyläpalvelukohteita sekä fyysisesti paikan päällä että opasmateriaalin kautta, kerätään aktiivisesti tietoa muista kylistä ja ajankohtaisista tutkimuksista sekä välitetään tätä tietoa toimijalta toiselle. Kyläpalveluiden opastuskeskus tulisi myös omalta osaltaan täydentämään Eskolan kylän olemassa olevaa palvelutoimintaa parantaen siten kylän elinvoimaisuutta.

Hankkeen tavoitteena oli kehittää kyläpalveluiden opastuskeskuksen toimintaa edellisen kehittämishankkeen aikana avautuneiden uusien mahdollisuuksien pohjalta: määrittellä uudelleen ja tarkemmin toiminnan painopisteet ja toimintatavat, kartoittaa yhteistyökumppanit ja luoda verkostot, luoda viestintäjärjestelmä ja markkinointisuunnitelma sekä sijoittaa toiminta uusiin toimitiloihin. Tavoitteena oli myös kyläpalveluiden opastuskeskuksen toiminnan kehittäminen siihen pisteeseen, että sitä varten on mahdollista palkata pysyvä työntekijä. Kyseinen työntekijä voisi toimia myös muun kylätoiminnan koordinaattorina.

Lisäksi tavoitteena oli kehittää edelleen Eskolan kylän palveluita. Tämä tapahtuisi yhteistyössä kylän monipalveluyrityksen kanssa sen toimintamuotoja hioen, uusien palveluiden tarvetta ja toimintaedellytyksiä selvittäen sekä olemassa olevien palveluntarjoajien välistä yhteistyötä ja synergiaa parantaen. Samalla pyrittiin vahvistamaan paikallisesti tuotettujen kyläpalveluiden sekä yhteiskunnallisen yrittäjyyden tunnettuutta. Hankkeessa pyritään myös siihen, että Green Care -toiminta olisi mukana mahdollisimman monessa palvelukohteessa luontevalla tavalla, etenkin kyläpalveluiden opastuskeskuksessa ja kylän monipalvelukeskuksessa. Näin jatkettaisiin Palveleva Yhteisö -hankkeen aikana ja jo sitä ennen aloitettua työtä.

Toimenpiteet

Maaseudun logistiikkaseminaari

Eskolassa perjantaina 8.2.2019 Klo 9.00-13.00

9.00 Aloituskahvit

9.30 Eskolan pakettiautomaatin avajaiset:

Avaajana Olli Joensuu, Kannuksen kaupunginhallituksen puheenjohtaja

9.45 Sirkka-Liisa Korpi, Posti: Postin pakettiautomaattiratkaisut kylille

10.30 Heli Siirilä, Vaasan yliopiston Levón-instituutti/MaasDigiboksi-hanke:

Liikenteen muutosta hyödyntämään maaseudulla

11.30 Janne Känsäkoski, Centria/VASTE-hanke:

Logistiikan joukkoistuksesta elinvoimaa maaseudulle, esimerkkinä VASTE-hanke

12.30 Keskustelua ja kommentteja

Tilaisuuden jälkeen on mahdollisuus alennushintaiseen lounaaseen lounasruokala Pikku-Pässissä Eskola-talolla. Ilmoittautumalla sähköpostiimme varmistat, että tarjoulumme riittävät, mutta toki voi myös "tulla tupsahtaa" paikan päälle. Tervetuloa!

Tilaisuuden järjestävät Opastava Yhteisö -hanke ja Keskipohjalaiset Kylät ry

Tapahtumapaikka: Eskola-talo, Koulutie 3, 69150 Eskola

www.eskolankyla.fi, palvelevayhteiso@saunalahti.fi

Uutena palveluna Eskolaan saatiin hankkeen aikana ja avustuksella Smartpost-pakettiautomaatti, jonka avajaiset hanke järjesti yhteistyössä Keskipohjalaiset Kylät ry:n kanssa seminaarimuotoisena teemalla "Paikallinen paketti". Postipalveluita kasvatettiin myös postimerkkien ja pakkausmateriaalien myynnillä. Voidaan siis sanoa, että menetetyt postipalvelut saatiin kylään takaisin.

Projektipäällikkö oli apuna kehittämässä Eskolan Kyläpalvelu Oy:n palvelutoimintaa. Päiväkoti Tenavatallia laajennettiin kahdella ryhmällä päiväkodin kasvaessa siten 35-paikkaiseksi. Tämä on huomionarvoista, sillä alun perin kunnallinen päivähoitopaikka lakkautettiin, koska tulevaisuudessa lapsimääräksi arvioitiin neljä lasta. Ruokapalvelut ovat parantaneet kannattavuuttaan ja hankkeen päättyessä keittiöllä toimi kaksi kokkia. Kotipalveluita supistettiin hankkeen loppuvaiheessa maltillisesti siltä osin, että joitakin Soiten tilaamia kannattamattomia asiakkuuksia peruttiin. Siivouspalvelut ja ateriakuljetukset jatkuvat edelleen ja niiden asiakasmäärät ovat hienoisessa kasvussa. Opastava Yhteisö -hanke oli henkilöstön ja hallinnon apuna suunnittelemassa ja kehittämässä uusia henkilöstöratkaisuja yrityksen tarpeisiin.

Kylän yhdistystoimijoiden välistä yhteistyötä on tehostettu lanseeraamalla yhdistysten yhteinen kokous, joka osoittautui heti hyödylliseksi. Yhteisellä kevät- ja syyskokouksella saadaan koordinoitua kylän toimintaa, järjestettyä vuosikalenteria ja törmäytettyä sellaisia toimijoita toisiinsa, jotka eivät muuten välttämättä kohtaisi. Eskolassa toimii useita yhdistyksiä, joten yhteinen kokous on tarpeen. Kokoukseen voivat osallistua kaikki yhdistysten jäsenet, joten käytännössä osallistumismahdollisuus on suurimmalla osalla kyläläisistä.

Kansainvälisiä ulottuvuuksia

Opastava Yhteisö -hankkeen aikana Eskolan lähipalvelut ovat saaneet ennalta-arvaamatonta valtakunnallista ja kansainvälistä kiinnostusta. Hankkeen projektipäällikkö on toiminut Eskolan edustajana näissä yhteistyökuvioissa, mm. CAP-työpajassa Helsingissä ja Brysselissä EU:n Smart Village -aloitteen seminaarissa. Kylä on mukana kahdessa eri Smart Village -ryhmässä: EU:n

maaseutuverkoston omassa Smart Village Communityssä sekä erillisessä Smart Village Networkissä, missä myös Suomen Kylät ry on ollut aktiivinen. Eskola on myös Suomen Maaseutuverkoston Smart Village -esimerkkikylä. EU:n Smart Rural -hanke on ottanut Eskolasta esimerkin nettiportaaliinsa ja tehnyt podcastin sekä videon projektipäällikön haastattelusta.

Vas. EU-komission pilottihankkeen työpajassa Brysselissä, oik. ViSENet-hankkeen matkassa Saksassa

Opastava Yhteisö -hanke on ollut Eskolan edustajana myös Ruralia-instituutin kylien yhteiskunnallista yrittäjyyttä kehittävässä ViSENet -hankkeessa. Siinä joukko kyliä eri puolilta Eurooppaa kehittää opintopakettia yhteiskunnallista yrittäjyyttä koskien. Projektipäällikkö osallistui keväällä 2019 ViSENet-hankkeen matkalle Saksaan ja tutustui kansainvälisiin yhteistyökumppaneihin. Myöhemmin yhteyttä pidettiin useiden etäkokousten avulla. Eskolan kyläpalvelukuvaus on tulossa pysyväksi hyväksi esimerkiksi skotlantilaisen InspirAlban ylläpitämään yhteiskunnallisten yritysten Rural Social Enterprise Hubiin. Eskolan Kyläpalvelu Oy on ViSENet -hankkeen myötä kyseisen yhteenliittymän jäsen, ja projektipäällikkö on toistaiseksi toiminut sen edustajana.

Projektipäällikkö osallistui Rieska-Leaderin kutsusta yhteisöllistä matkailua kehittävä hankkeensa Puolan-matkalle, ja puolalaiset edustajat kävivät myös vastavierailulla Eskolassa. Matkan tuliaisena tuli ideoita muun muassa Eskolan Kyläpalvelu Oy:n omaan ravintolaan paikallisen ruoan korostamista koskien sekä Eskolan keskiviikkokerhoon senioritoiminnan osalta.

Eskolan kansainvälisyys on ulottunut myös Euroopan rajojen ulkopuolelle. Joukko japanilaisia yliopisto-opiskelijoita Tsurun yliopistosta teki retken Eskolaan syyskuussa 2019, tutustuen maaseudun lähipalveluiden kehittämiseen ja lopuksi järjestäen japanilaisen illan kyläläisille. Matkaa järjesteltiin Opastava Yhteisö -hankkeessa. Matkan jälkeen ryhmän vetäjä professori Satomi Tanaka laati tutkimusartikkelin Eskolan palvelumallista, ja se julkaistiin syksyllä 2020. Projektipäällikkö avusti häntä vuoden 2020 aikana vastaamalla Eskolan-matkalla heränneisiin kysymyksiin.

Kyläpalveluiden opastuskeskus

Hankkeen aikana kyläpalveluiden opastuskeskuksen eri toimintamuotoja on käynnistetty: muun muassa arkistopalveluita on otettu käyttöön ja niille on luotu oma hinnoittelunsa, opastusmateriaaleja on päivitetty esimerkiksi kylien yhteisten tilojen käyttöä ja kylän brändäämistä koskevalla luentoaineistolla. Eskolassa järjestettiin myös ensimmäinen testiluonteinen työpaja, jossa asiakaskylä pääsi opastuskeskuksen edustajien avustuksella työstämään oman kylänsä tulevaa palvelutarjontaa. Myös tähän on tehty valmis työpajapohja, jota voidaan käyttää myös tulevaisuudessa ja muokata sopivaksi tarvittaessa. Opastuskeskuksen sisällöille vaikuttaa olevan tilausta, sillä luentoja ja esittelyitä on järjestetty tasaiseen tahtiin, lukuun ottamatta koronaviruksen aiheuttamaa poikkeusaikaa. Tuolloinkin esittelyitä tehtiin, mutta vähemmän ja etäyhteyksien kautta.

Hankehakemuksen tavoitteissa mainittiin, että kyläpalveluiden opastuskeskuksen kehittämistä tehdään samaa tahtia tilojen remontin kanssa (vanha Hanhinevan puukoulu). Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila aiheutti sen, että jo aiemmin vuodella viivästynyt remontti viivästyi entisestään, ja ulkopuolen arvioidaan valmistuvan syksyllä 2021. Tämä vaikutti Opastava Yhteisö -hankkeen aikatauluun kyseisten tilojen käyttöönottoa ja tilasuunnittelua koskien. Myös tiloissa toimivan arkiston ja kirjaston käyttösuunnitelma on tekemättä, vaikka niitä koskeva hinnoittelu onkin jo suurelta osin valmis.

Koska hankkeen toinen vuosi sai vain puolet haetusta rahoituksesta, opastuskeskuksen www-sivut toteutettiin nykyisen, Palveleva Yhteisö -hankkeen aikana luodun sivuston yhteyteen (www.eskolankyla.fi), ilman erillistä sivustoa tai uutta tekniikkaa. Näin kustannukset saatiin alhaisemmaksi. Laajennuksen myötä kyläkirjastojen kirjat ja muuta Lossari-keskuksen aineistoa voidaan syöttää hakukoneeseen, mistä asiakkaiden on helppo löytää etsimänsä julkaisu. Julkaisujen tietojen syöttäminen jatkuu vielä Opastava Yhteisö -hankkeen jälkeenkin.

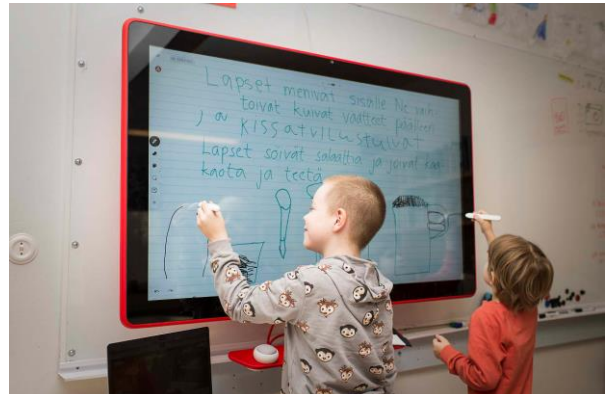
Itse opastusmateriaali on jo pitkälti valmista ja sisältää hyviä peruspalikoita uusien opastusten suunnitteluun, ja Opastava Yhteisö -hanke järjesti jo ensimmäisen opaskurssin syksyllä 2019. Vastaavia kurseja on helppo järjestää uusia, sillä kurssimateriaali on valmista. Konkreettisten opastaulujen suunnittelu keskuksen kannattaa tehdä vasta remontin valmistuttua ja sisätilaratkaisujen selvittyä lopullisesti.

Tätä kylttiä ei tällä hetkellä tarvitse Lossari-keskuksen työmaalla pitää, työt edistyvät hiljalleen.

Koulukokeilu

Kaksi vuotta Lapinjärven kunnan kanssa pyöritetty Lähikouluja etäyhteistyöllä -koulukokeilu, jossa emokunta järjesti opetusta Eskolan toimipisteeseen, tuli päätökseen Lapinjärven osalta keväällä 2020. Kolmannelle kokeiluvuodelle haettiin uutta yhteistyökumppania Kannuksen kaupungista. Projektipäällikkö toimi Eskolan kokeiluosapuolten Eskolan Kyläpalvelu Oy:n ja vanhempainyhdistys HanhiKukko ry:n tukena koulukokeilun yksityiskohtiin liittyvässä selvitystyössä ja tiedottamisessa.

Kuva: YLE

Vaikka Kannuksessa tehtiin viimein myönteinen päätös kolmanteen kokeiluvuoteen ryhtymisestä, se jäi toteutumatta kaupungin hallinnollisten viivytysten ja lopulta toimeenpanokiellon vuoksi (perustuen hallinnolliseen yksityiskohtaan, joka ei varsinaisesti liittynyt kokeiluun). Kokeilusta laaditaan erillinen raportti vanhempainyhdistys HanhiKukko ry:n ja Eskolan Kyläpalvelu Oy:n toimesta. Vapautuneet luokkatilat on otettu päiväkodin käyttöön ja näin muun muassa viiskarit ja muut isommat lapset saivat oman toiminnallisen tilansa. Opastava Yhteisö -hankkeen loppumetreillä Aalto-yliopiston tutkija ilmaisi halukkuutensa tehdä tutkimusta koulukokeilun yhteisöllisestä puolesta. Nähtäväksi jää, saako kyseinen tutkimus rahoitusta. On käynyt selväksi, ettei vaihtoehtoisia opetuksenjärjestämismalleja oli helppo edistää Suomessa, missä on totuttu yhdenlaiseen tapaan.

Majoituspalvelut

SF-Caravan ry:n puheenjohtaja lähestyi Opastava Yhteisö -hankkeen työntekijää keväällä 2019 ja mainitsi, että Eskolan ympäristö soveltuisi hienosti pienen matkailuparkin järjestämiseen. Tämän asian selvittäminen on vielä työn alla. Kannuksen kaupungin edustajan kanssa järjestettiin tapaaminen syksyllä 2019 asian tiimoilta, ja suhtautuminen on positiivista. Kaupunki ei ole rahallisesti tukemassa matkailuparkin järjestämistä. Vaikka matkaparkkiasia on edelleen jäissä, oli hanke edistämässä majoituspalveluiden saamista Eskolaan yhteistyössä Eskolan Kehitys Oy:n kanssa. Kyseisen yrityksen omistama rivitaloasunto sisustettiin väliaikaista majoitusta varten ja sitä markkinoitiin muun muassa kylän nettisivuilla ja kylätiedotteessa. Asunnolla oli kohtuullisen hyvin käyttöä, mikä auttoi yritystä juoksevien kulujen maksamisessa. Vastaavaa väliaikaista majoitusta voidaan harkita kylän yhteiskunnallisten yritysten asunnoissa myös jatkossa, mikäli pysyviä vuokralaisia ei löydy.

Koronaviruksen aiheuttama poikkeusaika

Covid 19-viruksesta johtuvat poikkeusjärjestelyt vaikuttivat laajasti kaikkeen toimintaan myös Eskolassa, hankkeen olematta poikkeus. Projektipäällikkö työskenteli keväällä 2020 kotoa käsin, jakaen tietoa kyläläisille ja avustaen yhdistyksiä ja Eskolan Kyläpalvelu Oy:tä hankkimalla tietoa ja avustamalla toiminnan mukauttamisella muuttuneisiin olosuhteisiin. Oli ilo huomata, että Eskolan Kyläpalvelu Oy:n erityinen toimintamalli monipuolisine palveluineen ja joustavine henkilöstörakenteineen pystyi vastaamaan erittäin tehokkaasti poikkeustilanteessa. Kaikkia tarvittavia palveluita pystyttiin tarjoamaan tavalla tai toisella, esimerkiksi lounasruokala siirtyi nouto- ja kuljetusruokaan. Kotipalvelut tekivät yhteistyötä sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä Soiten kanssa ja toteuttivat palveluita ajankohtaisten rajoitusten ja turvallisuusmääräysten mukaisesti. Päiväkodin asiakasmäärä laski hieman, mutta vastaavasti myös palkkakustannukset pienenevät. Henkilöstöä pystyttiin supistamaan siten, että tarvittiin vain yksi lyhyt osa-aikainen lomautus huhti-toukokuussa. Poikkeusaika vaikutti väistämättä yrityksen liikevaihtoon, mutta sen maksukyky säilyi ja irtisanomisilta vältyttiin.

Hanke pystyi välittämään tietoa tästä toimivasta yritysmallista myös muille, etenkin ViSENet-hankkeessa oltiin kiinnostuneita siitä, miten Eskolan malli edesauttoi kylän resilienssiä poikkeustilanteessa. Myös koulukokeilu herätti koronan myötä mielenkiintoa etenkin EU:n Smart Rural -hankkeessa, joka laati siitä ns. ”hyvän käytänteen” nettisivuilleen. Loppuraporttia kirjoittaessa koronaviruksen toinen aalto on rantautunut Suomeenkin. Vaikka ajat ovat epävarmat, Eskolan toiminnot ovat jo osoittaneet vastustuskykynsä. Kylän edustajat tekevät parhaansa, että ne selviytyvät myös tulevien haastavien aikojen läpi.

Aikataulu ja resurssit

Hanke alkoi välittömästi Palveleva Yhteisö – hankkeen päätyttyä marraskuussa 2018. Kaksivuotiseksi kaavailtu hanke tyypistyi hieman, sillä toiselle vuodelle saatiin vain puolet aiotusta rahoituksesta. Ohjausryhmän kokouksissa käsiteltiin aina tehdyt toimenpiteet sekä aikataulusuunnitelmat, jotka pääosin pitivät, lukuun ottamatta viimeistä, johon koronaepidemia vaikutti. Koronakevät ja -kesä peruivat myös hanketta hallinnoineen Eskolan kyläyhdistyksen tärkeimmän varainhankinnan lähteen, Eskolan kesäteatterin esityksen, mutta yhdistyksen rahat riittivät hankkeen yksityisen rahoituksen hoitamiseen loppuun saakka. Hanketyötä pystyttiin tekemään Eskolan Kyläpalvelu Oy:n tiloissa.

Organisaatio ja yhteistyökumppanit

Hanketta hallinnoi Eskolan Kyläyhdistys ry. Ohjausryhmässä oli edustus kyläyhdistykseltä, Eskolan Kyläpalvelu Oy:ltä, Eskolan Kehitys Oy:ltä, HanhiKukko ry:ltä, Rieska-Leader ry:ltä ja Kannuksen kaupungilta. Yhteistyökumppanina toimivat kaikki edellä mainitut tahot sekä Keskipohjalaiset Kylät ry. Yhteistyötä tehtiin myös Suomen Kylät ry:n, Maaseutuverkoston, eduskunnan kylätoimintaverkoston, ViSENet-hankkeen, Smart Village Networkin, Smart Village Communityn, Smart Rural -hankkeen, Tsurun yliopiston sekä monien muiden tahojen kanssa.

Kustannukset ja rahoitus

Rahoituspäätös saatiin alkuun yhdelle vuodelle haetun kahden vuoden sijaan, mutta toisen vuoden optiolla. Toiselle vuodelle saatiin 50 % haetusta rahoituksesta. Yksityinen rahoitus tuli kokonaisuudessaan hanketta hallinnoineelta Eskolan Kyläyhdistys ry:ltä. Hanketta varten saatiin Kannuksen kaupungilta hankeaikaista lainaa, joka maksettiin takaisin jo hankkeen aikana.

Hankkeen lopulla päädyttiin ohjausryhmän päätöksellä siirtämään ostopalvelurahaa palkkoihin ja yleiskustannuksiin, jotka olisivat muutoin jääneet miinukselle.

Hankkeen tilanne ennen kustannusten siirtoa.

OPASTAVA YHTEISÖ-HANKE

	tukipäätös	haettu 1.11.18-28.2.19	haettu 1.3.19-30.6.19	haettu 1.7.-31.10.19	haettu 1.11.19-29.2.20	1.3.-31.7.20	1.8.-31.10.	haettu yht.	jäljellä
Palkat	57937,50	13088,33	12781,03	13925,46	6589,01	8394,11	4988,98	59766,92	-1829,42
Ostopalvelut	5940,00	52,36	375,1	266,6	52,7	665,26	1165,6	2577,62	3362,38
Yleiskust. 24 %	13905,00	3141,2	3067,45	3342,11	1581,36	2014,59	1197,36	14344,07	-439,07
kust.yht.	77782,50	16281,89	16223,58	17534,17	8223,07	11073,96	7351,94	76688,61	1093,89
Eu+valtio	49780,80	10420,41	10383,09	11221,87	5262,77	7087,33	4705,24	49080,71	700,09
kunta	12445,20	2605,1	2595,77	2805,47	1315,69	1771,83	1176,31	12270,17	175,03
	62226,00	13025,51	12978,86	14027,34	6578,46	8859,16	5881,55	61350,88	875,12

Hankkeen lopulliset kustannukset:

OPASTAVA YHTEISÖ-HANKE

	tukipäätös	haettu 1.11.18-28.2.19	haettu 1.3.19-30.6.19	haettu 1.7.-31.10.19	haettu 1.11.19-29.2.20	1.3.-31.7.20	1.8.-31.10.	haettu yht.	jäljellä
Palkat	59766,92	13088,33	12781,03	13925,46	6589,01	8394,11	4988,98	59766,92	0,00
Ostopalvelut	3671,51	52,36	375,1	266,6	52,7	665,26	1165,6	2577,62	1093,89
Yleiskust. 24 %	14344,07	3141,2	3067,45	3342,11	1581,36	2014,59	1197,36	14344,07	0,00
kust.yht.	77782,50	16281,89	16223,58	17534,17	8223,07	11073,96	7351,94	76688,61	1093,89
Eu+valtio	49780,80	10420,41	10383,09	11221,87	5262,77	7087,33	4705,24	49080,71	700,09
kunta	12445,20	2605,1	2595,77	2805,47	1315,69	1771,83	1176,31	12270,17	175,03
	62226,00	13025,51	12978,86	14027,34	6578,46	8859,16	5881,55	61350,88	875,12

Hankkeen etenemisen tarkkailu

Hankkeen etenemistä tarkkailivat sekä Eskolan Kyläyhdistys ry:n hallitus että hankkeen ohjausryhmä, joka kokoontui yhteensä kolme kertaa kahden vuoden aikana. Ohjausryhmässä käytiin läpi hankkeen toimenpiteet ja budjetti sekä päätettiin tulevien toimien painopisteistä. Hankkeen tilannetta esiteltiin aina myös kyläyhdistyksen hallituksen kokouksissa.

Tulokset ja vaikutukset

Yksi Opastava Yhteisö -hankkeen anneista ovat kansainväliset kontaktit. Ne ovat paitsi vahvistaneet Eskolan merkitystä yhtenä Suomen johtavista kehittäjäkylistä, myös tuoneet runsain mitoin oppia, esimerkkejä, tulevaisuudenkin kontakteja ja poikineet yhä uusia mahdollisuuksia osallistua erilaisiin kansainvälisiin tilaisuuksiin. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita pääsy kansainväliseen yhteiskunnallisten yritysten foorumiin, tämä tapahtui ViSENetin kautta.

Myös Smart Village -työ on poikunut kutsuja tilaisuuksiin, mutta niiden aihepiiri on käsitellyt usein koulukokeilua. Vaikuttaa siltä, että kansainvälisellä tasolla avoimuus vaihtoehtoisia, joustavia opetusmalleja kohtaan on suurempi kuin Suomessa. Koulukokeilun ei voi sanoa olleen missään vaiheessa helppo, mikä johtui Eskolan edustajien mukaan hyvin pitkälti siitä, ettei heitä otettu missään vaiheessa vakavasti kokeilun tärkeänä osapuolena. Yhteisöllisyyden ja paikallisen päätöksenteon sisällyttäminen opetukseen osoittautui jopa ennalta-arvattuakin vaikeammaksi. Tästä huolimatta koulukokeilussa testatun opetuksenjärjestämismallin uskotaan olevan mahdollisuus niille kylille ja kunnille, joiden välillä on rakentava luottamus.

Lossari-keskus on jo toimintakykyinen, vaikka sen toimipiste sijaitseekin vielä Eskola-talolla. Sen nimi on vielä tuntematon suurelle osalle ihmisistä, mutta nimen lanseeraus on hyvä tehdä yhtä aikaa konkreettisten tilojen valmistuessa. Itse toiminta pyörii jo Opastava Yhteisö -hankkeessa laaditun palvelupaletin ja hinnaston avulla.

Eskolan Kyläpalvelu Oy on parantanut tulostaan entisestään Opastava Yhteisö -hankkeen aikana. Suurin osa työstä on luonnollisesti tehty hallituksen ja henkilökunnan toimesta, mutta paikan päällä Eskola-talolla toimiminen on auttanut myös hanketta tarttumaan havaittuihin epäkohtiin ja mahdollisuuksiin ja opastamaan Eskolan Kyläpalvelu Oy:n hallitusta päätöksenteossa sekä henkilökuntaa toiminnan pyörittämisessä.

Opastava Yhteisö -hankkeen myötä on saatu entistä vahvempaa näyttöä siitä, että "Eskolan malli" toimii. Kyläyhdistys on ollut haavoittuvainen korona-aikana, sillä teatteritoiminta oli katkolla aiheuttaen noin 30 000 euron tulonmenetykset. Koulukokeilu kaatui kunnalliseen byrokraatiaan. Joustavasti toimiva osakeyhtiö mahdollistaa kuitenkin kylän elinvoimaisuuden, vaikka elämä tuokin väistämättä joskus takaiskuja. Kylätoiminnan hajauttaminen usealle toimijalle, jotka pysyvät ajan tasalla toistensa tekemisistä, auttaa yksittäisten talkoolaisten jaksamisessa ja kylän kestävyudessa muuttuvissa tilanteissa. Vahvat yhteistyökumppanit leveine harteineen ovat auttaneet monessa kiperässä paikassa ja tarjonneet myös loistavia tilaisuuksia oppimiseen, toiminnan kehittämiseen ja näkyvyyden parantamiseen, joihin ei olisi ollut muutoin vastaavaa mahdollisuutta.

Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Projektipäällikkö on toiminut osa-aikaisena Eskolan Kyläyhdistys ry:n toiminnanjohtajana ja Opastava Yhteisö -hankkeen päätyttyä hänen työsopimuksensa jatkuu kyseisellä toimenkuvalla täysillä tunneilla vuoden 2020 saakka. Jotta kehittämishankkeissa tapahtunut työ voi jatkua, kylä tarvitsee sitä varten **työntekijän** joko yhdistyksen tai yrityksen kautta palkattuna. Työtehtävät voidaan periaatteessa jakaa myös useille eri työntekijöille ja talkoolaisille, mutta toiminnan koordinoinnin ja tehokkuuden kannalta varta vasten palkattu työntekijä olisi tarpeen. Työntekijän palkkaus hankkeen päätyttyä vaikutti vielä alkuvuodesta 2020 todennäköiseltä, mutta korona-ajasta johtuneet tulonmenetykset sekä Eskolan Kyläyhdistys ry:ssä että Eskolan Kyläpalvelu Oy:ssä ovat mutkistaneet asioita.

Opastava Yhteisö -hankkeessa ja sitä edeltävässä Palveleva Yhteisö -hankkeessa on solmittu hyviä suhteita moniin yhteistyötahoihin sekä Suomessa että kansainvälisesti. Näitä **yhteistyökumppanuuksia on syytä ylläpitää**, etenkin, jos Lossari-keskuksesta halutaan uskottava toimija. Ehdottoman tärkeää on **jatkaa yhdistysten yhteisiä kokouksia**. Niiden avulla vältetään päällekkäisyydet, laitetaan projektit tärkeysjärjestykseen ja löydetään niille optimaaliset tekijät.

Hankkeen toimenpiteet ovat keskittyneet hyvin pitkälti Eskola-talon yhteyteen, joten jatkossa tulisi laajentaa **kehittämistoimia myös muihin kylän kohteisiin**. Yksi tällainen kohde voisi olla kylätalon ympäristö, joka on jäänyt viime vuosina ja vuosikymmeninä vähälle huomiolle. Museoviraston paikallismuseoiden hankeavustus soveltuisi metsäratamuseon kehittämiseen.

Vanha puukoulu olisi hyvä remontoida kuntoon mahdollisimman pian. Vasta kun oma, erillinen rakennus on valmis, voidaan todella puhua Lossari-keskuksesta. Myös sen kokoelmissa on vielä järjestelmistä ja luetteloimista.

Tiedonkulku on välttämätöntä kylän menestyksen kannalta. Näin ollen myös nettisivuja ja sosiaalista mediaa tulee päivittää jatkossa aktiivisesti, kylätiedotetta unohtamatta. Yhteiskunnalliset yritykset ovat saaneet enemmän näkyvyyttä ja niiden tunnettuus on parantunut. **Yhteiskunnallisen yrityksen statusta kannattaa korostaa** Eskolan Kyläpalvelu Oy:n tulevassa markkinoinnissa.

Yhteenveto

Eskolaa on kehitetty yhtäjaksoisesti kehittämishankkeilla jo viiden vuoden ajan, ja niitäkin edelsi useita lyhyempiä hankkeita. Kylä oli jo aiemmin varsin itsenäinen ja aktiivinen, mutta nyt toiminta on määrätietoista, tavoitteellista, suunnitelmallista ja eri toimenpiteisiin löytyvät sopivat työkalut: Yhdistykset, yhteiskunnalliset yritykset ja muut kylän edustajat. Tulevaisuuteen voidaan katsoa toiveikkaana, uuttakin toimintaa suunnitellen. Koronaepidemia osoitti, ettei tulevaa voi ennustaa, mutta myös sen, että Eskolasta löytyy resilienssiä. Opastava Yhteisö -hanke auttoi viimeistelemään kylän palvelutuotantomallin toimivammaksi, vastustuskykyisemmäksi muuttuviin haasteisiin sekä esimerkiksi muille kylille ja maaseudun kehittäjille.

Allekirjoittajat ja päiväys

Eskolassa 31.10.2020

Miia Tiilikainen, projektipäällikkö

Tarja Haapalehto-Junkala, puheenjohtaja